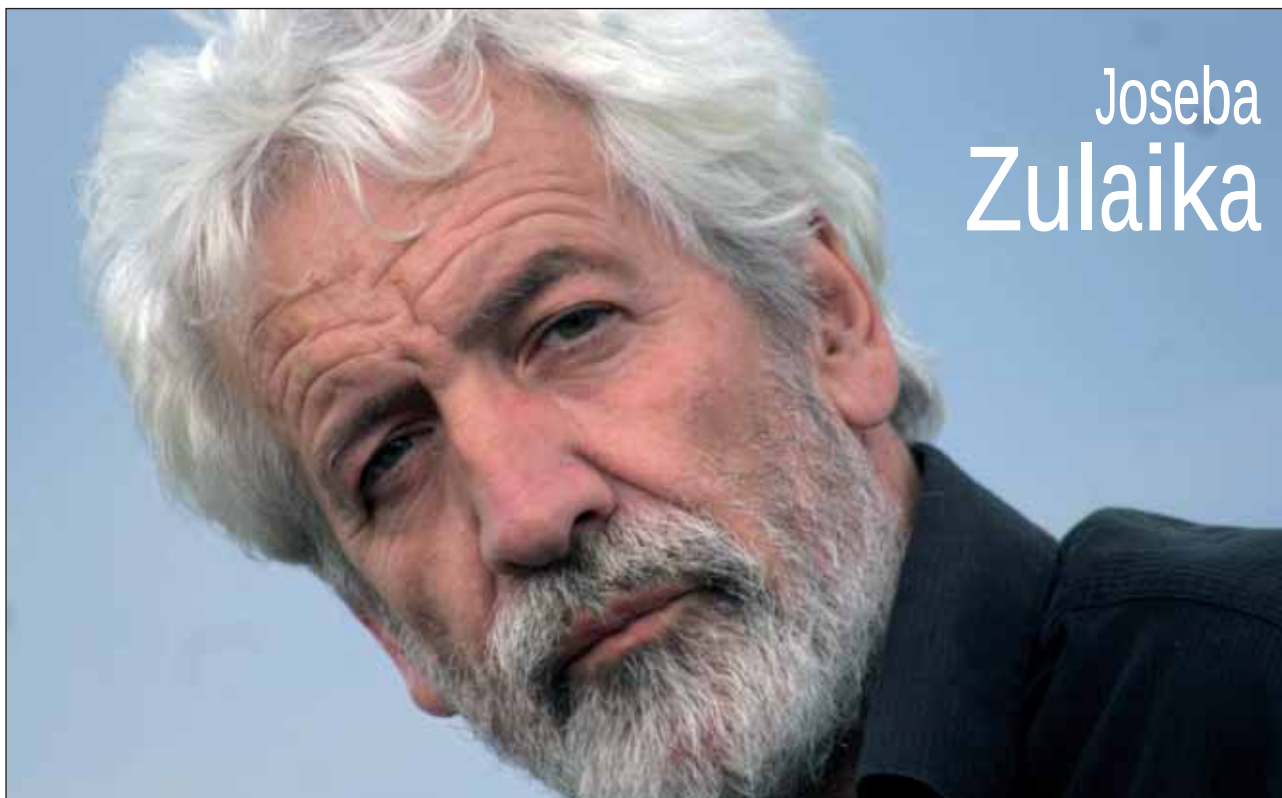

Joseba
Zulaika

«Kontraterroistari dena iruditzen zaio eromena, kriminalitatea eta tabua»

Konbentzio gutxi Joseba Zulaikaren lanetan. Gogoeta ageri da beraren ikerketan, eta arriskuak. Azterketa zehatzaren ondoko interpretazioa, hainbat autore bidelagun hartuta. *Terrorism. The Self-fulfilling Prophecy* (Chicagoko Unibertsitatea, 2009) argitaratu zuen iaz, kontraterrorismo diskurtsoaren barrunbeetara bidaia.

Miel A. Elustondo

Argazkiak: Zaldi Ero

Terrorism zuen izena ingelesezko liburuak. Gaztelaniaz, kontraterrorismo hitza ageri du Alberdania argitaletxearen izenburuan: *Contraterrorismo USA. Profecía y Trampa...*

Izena bata zein bestea izan, nik kontraterrorismoa kritikatzan dut lan honetan. Funtsean, nik zera diot, kontraterrorismoak terrorismoa areagotzen duela. Nahikoa da AEBetako historiari begiratzea. World Trade Centerren kontrako lehenengo atentatua [1993] parte

hartu zutenek, aurretik kontraterrorismo lanak eginak zituzten Afganistanen, AEBetako armadarentzat. Alegia, neurri batean, kontraterrorismoak sortu zuen terrorismoa. Zenbait ekintza kontraterrorista nekez ulertzen dira haien aurrekariak ezagutu gabe... Bigarren kritika bat ere egiten diot kontraterrorismoari. Alegia, zergatik utzi zuten Irailaren 11koa gerta zedin, atentatugileak hemen zirela jakinda. CIAk bazekien suizida hailetako batzuk

hemen zirela, informazioa zuen, baina ez zion FBIri jakinarazi... Agentzia horien artean komunikaziorik ez dagoela diote, baina nire ustez, hori baino gehiago dago hor.

Zer, esaterako?

Kultura kontraterrorista halako bat, zeharo itsua, agerian dagoena ere ikustea galarazten duena. Oso ebidenteak baitzen Irailaren 11n zer zetorren. Badiotsut, kultura horren kritika egiten dut nik, terrorismoa bera

“Beste autore batzuk ere neurri kontraterroristen egokitasuna ezbaian jartzen ari dira, baina tesia modu gordin honetan agertzen, neu azaldu naiz, bakarrik”.

areagotzen duelako, batetik, eta hartu beharreko neurriak hartzen ez dituelako, bestetik, ezjakintasun eta aurreiritziengatik, eta fenomeno bera tabu bihurtzeagatik. Azken batean, kontraterrorismoaren diskurtsoaren kritika egiten dut, barnetik.

Kontraterrorismo lanetan ari direnen ezjakintasuna salatu duzu. Ba ote? Ezjakintasuna, hainbeste datu eta informazioaren jabe izanik?

Ignorantzia sistematiko bat da, batetik, eta ignorantzia inkontziente bat, bestetik. Lacanek dio ignorantziaren grina bizi dugula; alegia, jakin nahi ez ditugun gauzak ez jakiteko ahaleaginean bizi garela. Hori ageri da Wall Streeten kolapsoaren atzean ere: ez genuen lehenago ikusi, ez genuelako ikusi nahi, baina ikusi nahi izan zuenak bazeukan non eta zeri begiratu. Gure ignorantzia interesatua da, deliberatua. Gure buruen kontra datozen datu eta jakingarriak ez ditugu ikusi nahi.

Zer dugu zure lanak dakarren mezurik garrantzikoena?

Kultura kontraterroristak, dela inkontzienteki, dela sistematikoki, terrorismoa areagotzen duela. Terrorismoa areagotzeko produktu bihurtu dela kontraterrorismoa. Ni ez ezik, beste autore batzuk ere neurri kontraterroristen egokitasuna ezbaian jartzen ari dira. Badira, nireaz beste, hainbat liburu, etengabeko alarma salatzen dutenak, exagerazioa denuntziatzen dutenak, baina tesia modu gordin honetan agertzen, neu azaldu naiz, bakarrik.

Ez da harrigarri AEBetako hiritarrak kontraterrorismoa bere horretan onartzea, harekin bat egitea, tropen lana itsu-itsuan gorestea?

Beldurraren kultura dago horren atzean. Arrazoi asko dago kultura horrentzat. Hondamendiak direnean –hondamendi naturalak zein bestelakoak–, beldur izateko arrazoiak daude, une apokaliptiko batean bizi garela pentsatzeko argudioak. Beldurra forma konkretuak hartu behar ditu, eta horietako bat da terrorismoa. Nire ustez, beldur hori arma nuklearren aukerari zeharo lotuta dago. Adibidez, zerk justifikatu zuen Saddam Husseinen kontra joatea? Hark arma nuklearrrik eduki zezakeelako aurreusteak –suposizioa baitzen, ez besterik–,

“Munduan hainbat buru nuklear izatea izan beharrean arazoa, talde terroristek ere haiek eduki nahi dituztela da problema”

eta indar nuklear hori talde terroristaren baten esku utzi ahal izateak. Talde terrorista batek, bonba nuklearra eskuetan, zer egin ote zezakeen pentsatzen hasi, eta beldurtu egin zen jendea. Bestelako talde gerrillariak –dela IRAk, dela ETak–, ez dute, berez, beldurrik sortzen. Talde horiek arma nuklearrak edukitzeak dakar beldurra. Arma nuklearrei lotuta dagoen beldur parasito bat da. Eta, horrekin

batera, itsukeria. Hemen ez da eztabaidatzen arma nuklearrak zenbatearaino zabaldu diren munduan, herrialde jakin batzuek haien gaineko kontrolik ez dutela baizik. “Gu arma nuklearren jabe, bai. Gure etsaiak, ez”. Arma nuklearren jabe diren herrialdeen kopurua laster gaur halako bi izan litekeenean, hori konpondu ordez, talde terroristak arma nuklearren jabe izan litezkeela bihurtu da arazo. Itsukeria galanta, desplazamendua: munduan han eta hemen hainbat buru nuklear izatea izan beharrean arazoa, talde terroristek ere haiek eduki nahi dituztela da problema! Benetako arazoak zein diren ez dute jakin nahi.

Irailaren 11ko erasoaren ondoren areagotu zen kontraterrorismoa. *War on Terror* jaso zuen izena hemen. Afganistan eta Irak, jomuga.

Afganistango gerrak nahiko onarpen zabala izan zuen hemen, eraso handik etorri zelakoan. Irakekoa, aldiz, gerra prebentiboaren eredu da, ez du justifikaziorik, ez dago ulertzeko modurik, administrazioeko eskuin indarren –“belatzak”, esaten da hemen–, esku hartze gabe. Hedabideak engainatu zituzten, beste behin, Saddam Husseinek arma nuklearrak zituelako aitzakian. Gezurraren gainean eraiki zuten gerra, alarma faltsu bat oinarri. Gezur hura esan zutenean, edo berdin beste gezur batzuk esaten dituztenean, partez intentzio gaiztoz ari dira, eta partez –parte handiagoz, nire iritziz–, beldurraren kulturaz baliatzen dira. Gerora jakin izan dugunez, Saddam Husseinek

berak piztu zituen arma nuklearrak zituelako seinaleak. Bere etsaiak kikitzeak asmotan ari zen, ez ziezaioten eraso. Bluff bat zen, baina CIA eta gainerako informazio agentziak ez ziren hura behar bezala ulertzeko gauza izan. Horixe dago okerra: seinaleak behar bezala ez ulertzen. Horrexek ematen du ondoen, nire iritziz, kultura kontraterroristaren neurria. Kultura horrek tabu bihurtzen du dena, denok itsutze-raino. Beldur irrazional baten gainean eraikitzen da diskurtsoa, eta ez diren bezala ikusten eta ulertzen dira gauzak.

“Euskaldunok kontraterrorismo diskurtso horren barruan sartuta egoten uztea kaltegarri da zeharo”

Nola eman amaiera terrorismoa areagotzen duen kontraterrorismo diskurtsoari?

Arma nuklearren auzia konpontzea da giltza. Hori konpondu ezean, terrorismo arriskuak beti iraungo du. Bomba nuklearra duten herrialdeek sasoi batean agindutakoa bete behar dute, hau da, arma-biltegiak desegin. Heldu da garaia, ezarritako epea. Baina desegiten ez direnez, horixe irauten du arriskuak. Obamaren politika esperantzagarria da puntu horretan. Horri eutsi beharko diogu. Bestalde, injustizia eta ezberdintasun sozialetatik datoz terrorismoa eta biolentzia. Badira elementu kulturalak eta fundamentalistak, eta horiek ere konpondu beharra dago, baina biolentzia mundutik desagertuko dela pentsatzea nahiko gauza injenuoa da. Beti egongo da biolentzia, era batekoa zein beste-koa. Baina biolentzia sistematiko eta estrategiko halako batek gaur egungo koiunturari besterik ez dio erantzuten, eta mundu nuklear honi lotuta dago, ez besterik.

Basque Violence. Metaphor and Sacrament (1988), *Terror and Taboo* (1996), oraingo *Terrorism* (2009)... Aztergai nagusi bat duzu, ildo bat zure antropologo bizian...

Itziarri buruzko lana egin nuen *Basque Violence* hartan, eta ondoren etorri direnetan, berriz, *Terror and Taboo* eta *Terrorism* lanetan, han deskribatu nuen errealitatea beste era batera aztertu dut. Alegia, lan berrietan diskurtsoa bera aztertu dut, itsutu egiten gaituelako. Diskurtsoak ezkututzen duen mitoa interesatzen zait, egia-aren aurkako diskurtsoa, diskurtso

itsu hori. Diskurtsoa barrutik desmuntatzeko behar intelektual sentitu dut eta, egia esan beharko banu, Itziarko eta Euskal Herriko mundua ezagutzen ditudalako egin dut.

Zertan da gure biolentzia egoeraren azterketa?

Euskal arazoari begiratu eta kon-turatu naiz geure buruak kontra-terrorismo diskurtso horren barruan sartuta egoten uztea kaltegarri dela zeharo. “Gu ez gara terrorista, kanpokoek esaten dute hori!”. Ez da nahikoa. Mundu guztiak esaten badu, errealitatea da, egia izan, gezurra izan. Euskalduna terrorismo diskurtso horren barruan kokatuta egotea gure interesen kontrakoa da zeharo, guztiz kaltegarria. Euskal Ikasketen Zentro honen eginkizuna, besteak beste, hemen bertako munduaren eta Euskal Herrikoaren artean bitartekari lan intelektual egitea denez, diskurtso hori hankaz gora jartzen saiatu naiz, aldi berean geure buruoi adieraziz ez dagoela Euskal Herriaren interes politiko eta kulturalen kontrakoa bidegabekeria handiagorik gu diskurtso horretan nahastuta agertzea baino. Biolentziaren sustrai erlijiosoak, politikoak, inkontzienteak aztertu nituen Itziarren, ulertzen ditut eta estimatzen ditut sustrai horiek, baina politikoki eta estrategikoki begiraturik mingarri zait oso. **n**

argia.com Joseba Zulaikaren argibide gehiago elkarrizketaren bertsio luzean.

Atxaspi Hotela

Bittiria 24
Lesaka (Nafarroa)
T 948 637 536

hotela@atxaspi.com
www.atxaspi.com